

T.C. BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

Sayı: 2007/ 65

20 HAZİRAN 2007

5684 SAYILI SİGORTACILIK KANUNUNA İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASI

5684 Sayılı “Sigortacılık Kanunu” 14 Haziran 2007 Tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeni Kanun ile getirilenler hususunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

1. Yasal Düzenlemeye Neden Gerek Duyuldu ?

Bilindiği üzere, yürürlüğe giren Sigortacılık Kanunu’ndan önce uygulanmakta olan 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu, 539 sayılı KHK ile 1994 yılında temel değişikliklere uğramıştır. Ancak, söz konusu KHK’nın dayanağını teşkil eden 3991 sayılı Yetki Yasası 10.2.1995 tarihinde iptal edilince, KHK hükümlerinin itiraz yoluyla iptali de mümkün hale gelmiştir. Bu çerçevede, mali bünyenin güçlendirilmesine ilişkin 20. maddesinin ruhsat iptaline yetki veren 3. fıkrasının (d) bendi, acentelere ilişkin 9. maddesinin son fıkrası ile buna bağlı olarak Acenteler Yönetmeliği, tarifelere ilişkin 26. maddesinin son fıkrası, acenteler tarafından tahsil edilen primlerin şirkete intikaline ilişkin 27. maddesi, itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Diğer taraftan, KHK ile değiştirilmiş diğer maddelerin de her zaman için itiraz yoluyla iptali mümkün hale gelmiştir. Bu noktada, eski kanundaki maddelerin büyük çoğunluğunun KHK ile değiştiği göz önüne alındığında yeni kanunun ivedilikle çıkarılması zorunluluk arz etmekte idi.

Türkiye ekonomisindeki gelişmeler ve dünya ekonomisi ile entegrasyon politikaları çerçevesinde son yıllarda mali sektörde yaşanan gelişmelere paralel olarak sigortacılık alanında büyük atılımlar gerçekleşmiştir. Yaygınlaşan sigortacılığa bağlı olarak sektörün artan ihtiyaçlarına cevap verici nitelikte ve rekabet gücünü artırıcı yönde gerekli düzenlemelerin yapılarak sektörde bazı önlemler alınması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Günümüzde, klasik sigorta anlayışı dışına çıkmış ve sigortacılık finansal kesimde büyük önem arzeden bir hizmet haline gelmiştir. Bu noktada, sigorta işletmeleri de finansal kurum kimliği kazanarak finansal kesim içinde önemli bir paya sahip olmuştur.

Sigortacılık faaliyeti, diğer ticari faaliyetlere göre farklılık arz etmekte, herşeyden önce şirketler, diğer anonim şirketlerden farklı olarak özel karşılık ayırmakta ve özel bir teminat sistemleri bulunmaktadır. Sigortacı elinde bulundurduğu parayı çok verimli ve rizikosu olmayan işlerde kullanmak, yatırımlarını ayarlamak zorundadır. Ayrıca, sigortacılık faaliyetlerinin güven ve açıklık içinde sürdürülebilmesi ve kamunun doğru bir biçimde bilgilendirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Sigorta, toplumların hemen hemen tüm kesimlerini ilgilendiren teknik ve yaygın bir faaliyetin konusu olduğu gibi teminat veren bu nedenle de güven unsurunun ön plana çıktığı bir hizmet sektörüdür.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, sigortacılıktaki denetim de büyük önem arz etmektedir. Bu noktada, yeni Kanun ile getirilen sigorta ve reasürans şirketlerinin faaliyetlerinin, varlıklarının, iştiraklerinin, alacaklarının, özkaynaklarının, borçları ile mali bünyeyi ve idari yapıyı etkileyen tüm unsurların tespit ve tahliline yönelik yeni düzenlemeler daha etkin bir denetimi sağlayacaktır. Ayrıca, sigortacılıktaki denetim diğer anonim şirketlerden farklı olarak sadece normatif denetimi içermediğinden getirilen hükümlerle çok daha geniş, esasa inen ve idareye takdir hakkı tanıyan bir denetim sistemi öngörülmüştür.

Ayrıca, sigorta, sunumu zor bir alan olduğundan, sigorta ve reasürans aracıları, sigorta endüstrisinde oldukça önemli bir rol oynar. İlgilileri arayıp bularak müşteri çekmek esasına dayanan modern ekonomik düzende sigorta ve reasürans aracılarının taşıdığı değer ve önem de artmıştır. Dolayısıyla, sigorta aracılarının kullandığı yetkilerin daha açık bir biçimde tanımlanması, çerçevesinin çizilmesi ve ilkelerinin ortaya konulması, adil bir sigortacılık piyasasının oluşmasında önemli katkı sağlayacak bir husustur.

Tüm bunlara ilave olarak, Türkiye ve AB mevzuatının uyumlaştırılması çalışmaları çerçevesinde, mevcut Kanun'da değişiklik yapılması gereği ortaya çıkmıştır.

2. Kanunun Hukuki Yapısı

Kanun, bir çerçeve kanun niteliğindedir. Öncelikle ana kurallar belirlenmiş ve ayrıntılar ikincil mevzuata bırakılmıştır. Bu şekilde, yasal düzenlemelerin sektörün dinamik yapısına gecikmeden ayak uydurmasına imkan sağlanmıştır. Böylelikle, AB mevzuatındaki olası değişikliklerin mevzuata yansıtılabilmesi de daha kolay olacaktır. Ayrıca, Türk hukuk sisteminin yapısı gereği, temel kanun niteliğindeki Türk Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu, İcra-İflas Kanunu gibi kanunlarda yapılan düzenlemeler, Kanuna aktarılmamıştır.

3. Kanunun Kapsamı

Kanun ile;

- Sigorta Şirketleri
- Reasürans Şirketleri
- Brokerler
- Acenteler
- Eksperler
- Aktüerler
- Sigortacılık faaliyeti gösteren diğer organizasyonlar (havuz v.b.)
- Sigortacılıkla ilgili meslek kuruluşları

kuruluş, faaliyet ve faaliyetlerinin sonlandırılması bakımlarından düzenlenmektedir.

4. Kanun İle Getirilen Yenilikler

a. Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluşuna İlişkin Yenilikler

- a. Şirket kuruluşunda ön izin kaldırılmıştır.
- b. Minimum sermaye 5 milyon YTL olarak öngörülmüştür.

- c. Minimum sermayeye ilave olarak branş bazında sermaye uygulaması kabul edilmiştir.
- d. İlk 3 yıl için "İşletme Planı" hazırlanması ilkesi benimsenmiştir.
- e. Ruhsat talebinin Müsteşarlıkça reddi açık kurallara bağlanmıştır.
- f. Kurucu, yönetici ve denetçiler için "güvenilir kişi olma şartı" getirilmiştir.

b. Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Faaliyetine İlişkin Yenilikler

- a. Yükümlülük Karşılama Yeterliliği Uygulaması ve "minimum garanti fonu" düzenlemesi yapılmıştır.
- b. Teknik karşılıklar yeniden düzenlenmiş ve ilave teknik karşılıklar getirilmiştir.
- c. Şirketler için iç denetim sistemi kurulması zorunlu kılınmıştır.
- d. Mali bünye zaafiyeti sayılan haller eskisine göre daha da somutlaştırılmıştır.
- e. Mali bünye zaafiyeti durumundaki müdahale sistemi daha etkin kılınmıştır.
- f. Teminat sistemi yeniden düzenlenmiştir.
- g. Tarifelerde ilke olarak serbesti getirilmiştir.

c. Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Faaliyetlerinin Durdurulması Ya da Tasfiyesine İlişkin Yenilikler

Garanti Hesabının kapsamı genişletilerek Güvence Hesabı oluşturulması öngörülmüştür. Garanti Hesabı'ndan farklı olarak, Güvence Hesabı ile Sigortacılık Kanununa, Sigorta Murakabe Kanunu'na, Karayolları Trafik Kanunu ile Karayolu Taşıma Kanunu'na göre zorunlu kılınan sigortalardan doğan tazminatlar ile uluslararası zorunlu trafik sigortası niteliğindeki Yeşil Kart Sigortası (ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerinin üye olduğu yeşil kart sistemi çerçevesinde, her ülke girişinde tekrar tekrar zorunlu trafik sigortası yaptırılması yerine ortak bir sigorta sistemi oluşturularak kara taşıtları ile seyahat edeceklerin kendi ülkelerinden temin edecekleri bir sertifika ile tüm üye ülkelerde dolaşabilmelerine imkan sağlayan sigorta) uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi amaçlanmıştır.

5. Diğer Konulara İlişkin Yenilikler

- a. Sigortalı ile sigorta şirketi arasındaki ihtilafların hızlı çözümü için "Tahkim" müessesesi öngörülmüştür.
- b. Acente ve eksperler için TOBB bünyesinde mesleki örgütlenme getirilmiştir.
- c. Sigortacılık Eğitim Merkezi kurulmuştur.
- d. Sigorta alanında sendikasyon türü yapılanmalarına imkan verilmiştir.
- e. Sorumluluk sigortaları dışındaki sigortaların da Bakanlar Kurulu'nca zorunlu hale getirilebilmesi mümkün kılınmıştır.
- f. İdari ceza/adli ceza ayırımına gidilmiş, ekonomik suça ekonomik ceza ilkesi benimsenmiş ve yapılan düzenlemelerde, yeni Türk Ceza Kanunu ile Kabahatler Kanunu dikkate alınmıştır.
- g. Eksperlik ve acentelik sistemleri yeniden düzenlenmiştir.
- h. 1160 sayılı Mükerrer Sigorta Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.
- i. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'nin yapılanması ve üyeliğe ilişkin uygulama esaslarında değişiklik yapılmıştır.
- j. Hayat dışı sigorta şirketleri için de aktüer çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir.

6. Özellik Arzeden Konulara İlişkin Açıklamalar

a. Tahkim Sistemi

Sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasındaki uyuşmazlıklar adli yargı mekanizmalarıyla çözümlenmektedir. Ancak sigortacılık alanında ihtisas mahkemelerinin olmaması, yargı sürecinin uzun zaman alması ve masraflı olması, sigortalıların mağduriyetine neden olmakta ve zararın telafisi uzun zaman aldığından sigortanın var olma amacına aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum, sigortacılık sektörüne olan güveni sarsan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kanunun getirdiği tahkim sistemi ile, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, uluslararası uygulamalarda varolan "Ombudsman Sistemi"nin işleyişi esas alınmış, ülkemizdeki hukuk sistemi ile paralellik sağlanmasını teminen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan tahkim sisteminin temel esas ve usulleri çerçevesinde sistem şekillendirilmiştir.

Öncelikle, uluslararası uygulamalar ile riski üstlenen taraf açısından kararların belirli bir miktara kadar bağlayıcı olması dikkate alınarak, Tahkim Komisyonu, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRŞB) çatısı altında teşkilatlandırılmıştır. Tahkim sisteminin işleyişe kavuşması ve uygulama alanı bulması, sigortalıların sistemin tarafsızlığına olan güveninin sağlanması ile mümkün olabilecektir. Bu amaçla, sigorta hakemliği müessesesi tasarlanmış ve belirli niteliklere sahip kişilerin, Komisyona başvurarak listeye kaydolmaları temin edilmiştir. Uyuşmazlığın çözümüne ilişkin Komisyona yapılacak başvuruda, belirli usul ve esaslar çerçevesinde, Komisyonca listeden bir hakem atanacak ve uyuşmazlık tamamen tarafsız olan hakem tarafından çözülecektir.

Tahkim Komisyonu'nun işlevinin gerçek anlamda uyuşmazlıkların çözümü olmasından hareketle, Tahkim Komisyonu'na başvuru için öncelikle ilgili sigorta şirketine ya da riski üstlenen tarafa başvurulması ve kişinin talebinin kısmen ya da tamamen olumsuz sonuçlandığının belgelenmiş olması şartı aranmaktadır. Sistemin gereksiz kullanımından kaçınılması amacıyla, başvuruda bulunacak sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişilerden cüz'i bir ücret alınması tasarlanmıştır.

Riski üstlenen tarafla uyuşmazlığa düşen kişinin Tahkim Komisyonuna başvurusu, öncelikle raportörler tarafından incelenecek, uyuşmazlık konusu eksik bilgilendirme, evrakların eksikliği, v.b. gibi konulardan kaynaklanıyorsa raportörlerin riski üstlenen tarafla iletişimi ile sonuçlandırılacaktır. Ancak raportörler tarafından sonuçlandırılmayan başvurular Sigorta Hakemine iletilecektir. Uyuşmazlıkların çözümü için hakemlerin karar verme süresi dört ay ile sınırlandırılmıştır.

Riski üstlenen taraflar açısından sisteme katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Uluslararası uygulamalar ve mahkemelerin iş yükü dikkate alınarak, hakemin verdiği kararın belirli bir miktara kadar her iki taraf için de kesin olması, bu miktarın üstü için Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde temyiz yoluna başvurulabilmesi ilkesi benimsenmiştir.

b. Acente ve Ekspere İlişkin Yeni Örgütlenmeler

Acenteler ve eksperler, sigortacılık sektörünün vazgeçilmez aktörleridir. Sektördeki önemleri nedeniyle, bu mesleklerin kurumsallaşması, ahlaki değerlerinin belirlenmesi, ruhsatlandırma ve kayıt prosedürlerine ilişkin gerekli işlemlerin yürütülmesi son derece önemlidir.

Kanun ile bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak acente ve eksperler için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde bir örgütlenme öngörülmüştür. Ancak, bu örgütlenmede, hem acenteler hem de eksperlerin kendi karar alma mekanizmalarının korunması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

c. Güvence Hesabı

Sigortalıların daha etkin bir şekilde korunabilmesini teminen Garanti Hesabı'nın kapsamı genişletilmiş ve Güvence Hesabı oluşturulması öngörülmüştür. Garanti Hesabı'ndan farklı olarak, Güvence Hesabı ile Sigortacılık Kanununa, Sigorta Murakabe Kanunu'na, Karayolları Trafik Kanunu ile Karayolu Taşıma Kanunu'na göre zorunlu kılınan sigortalardan doğan tazminatların karşılanabilmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde, sigortalıların zorunlu hale getirilmiş olması nedeniyle duyulan güvenin zedelenmemesi için, herhangi bir zarar görülmesi durumunda ortaya çıkan zararın belirli kurallar dahilinde karşılanabilmesi amaçlanmıştır.

Öte yandan, uluslararası zorunlu trafik sigortası niteliğindeki Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemeler de anılan Hesaptan karşılanabilecektir.

7. Kanunun AB Düzenlemeleri ile Uyumu

Kanun hazırlanırken ilke olarak AB'ye uyum gözetilmiştir. Bu uyum, bazı hükümler açısından Kanuna doğrudan yansıtılmış, bazı hükümlerde ise gerektiğinde uyumu sağlayabilmeye yönelik idareye yetki tanınmıştır. Ayrıca, bir çerçeve kanun niteliğinde hazırlandığından, uygulamaya ilişkin ikincil düzenlemelere bırakılan bir çok hususun temelini, AB Direktifleri oluşturacaktır.